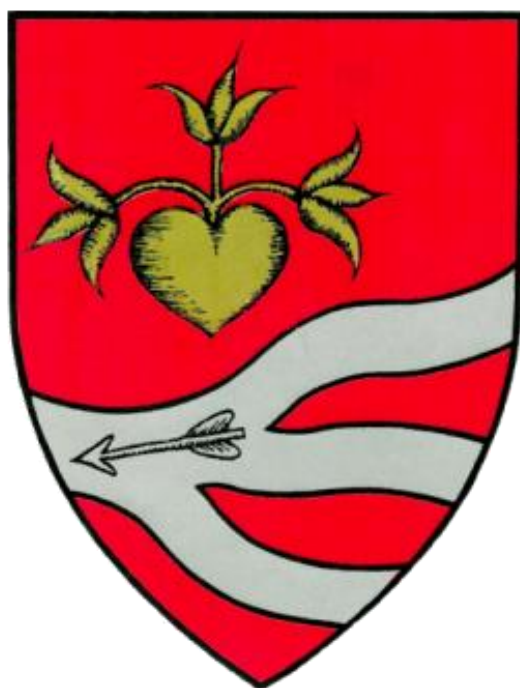

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának

Gazdasági programja és fejlesztési terve

2019-2024.

I. BEVEZETŐ

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. évi törvény 116. § (5) bekezdése alapján a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével – a megyei területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

Gyomaendrőd gazdasági programja a 2019-2024. közötti időszakot öleli fel, a benne foglaltak olyan irányelv-gyűjteménynek tekinthetők, melynek megvalósítási szándékát Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete kinyilatkoztatta. A program végrehajtásának ütemezését az éves költségvetések tartalmazzák.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának elsődleges célja, hogy a változó gazdasági környezetben is megőrizze működőképességét, gazdálkodásának stabilitását. Mindezt annak érdekében, hogy a település lakosságának a lehető legmagasabb szintű szolgáltatásokat tudja nyújtani. A program célja, hogy az Önkormányzat annak végrehajtásával a helyi lakosság és vállalkozások igényeinek megfelelő, magas színvonalú szolgáltatások rendszerét alakítsa ki.

II. HELYZETELEMZÉS

1. A település földrajzi elhelyezkedése, adottsága, rövid történeti áttekintés

Gyomaendrőd 1982. január elsején Gyoma és Endrőd Nagyközségek egyesülésével jött létre. A városi rangot 1989-ben kapta meg. Kisvárosi jellegű település, központi belterületből és két sűrűn lakott külterületből - Öregszőlő és Nagylapos -, valamint egyéb tanyás térségből áll.

A település Békés megye északi részén, a Békési-sík északi peremén, a Hármaskörös bal partján, a Szolnok–Túri-sík és a Körös menti sík szomszédságában fekszik. Területe: 303,98 km², melyből 1,120 km² belterület.

A reformkori folyamszabályozások, valamint a Körösök természetalkító tevékenysége során kialakult tájforma a megye, s így Gyomaendrőd egyik legszebb természeti értéke. A Hármaskörös több mint kétezer hektáros hullámteret természetvédelmi terület, amely szabadon látogatható. A festői partszakaszokkal, füzesekkel kísért holtágak fürdésre, horgászatra és vízi sportokra csábítják a látogatókat.

Gyomaendrőd nemcsak természeti szépségeivel, hanem az országban egyedülállóan gazdag kulturális értékeivel is büszkélkedhet: Kner Nyomdaipari Múzeum, Liget Fürdő, Erzsébet ligeti kilátó és lombkoronasétány, Körös Látogatóközpont, Endrődi Tájház, Szent Antal Zarándokszálláshely, Szent Antal Kenyér sütőház, Bárka Halászati Látogatóközpont.

A város Észak-Békés-megye egyik meghatározó gazdasági, igazgatási és kulturális központja. A város több mint harmincezer hektáros külterületén a megszilárduló és fejlődő mezőgazdasági egyéni és társas vállalkozások biztosítják az itt élő lakosság többségének megélhetését. Az ipari területen meghatározó a cipő és nyomdaipar, de számos egyéb területen így a faiparban, élelmiszer feldolgozóiparban található meghatározó számú vállalkozás. A fejlődő és korszerűsödő kereskedelem és szolgáltatás egyes területeken európai színvonalú ellátást kínál az itt élő emberek és az átutazók számára.

A települést több eltérő jelentőségű útvonal szeli át, amelyek közül ki kell emelni a 46. számú főút és a Budapest–Lőkösháza vasútvonal fontosságát.

A Budapesttől 160, a megyeszékhelytől 43 kilométerre fekvő település elérhető autóval a 46-os főközlekedési útvonalon Mezőtúr és Mezőberény felől, illetve a 44-es számú főútról Szarvas és Kondoros felől, valamint a 4-es főútról Kisújszállás – Dévaványa irányból.

Vonattal a MÁV 120-as számú (Budapest- Szolnok-Békéscsaba-Lőkösháza vasútvonalán, illetve a 127-es számú Körösnagyharsány-Véztő-Gyoma vasútvonalon érhető el.

2013. január 1. napjával Gyomaendrőd a megyei kormányhivatalok járási hivatalai felállításával járási központ lett, ami vonzáskörzetének megtartását, pozíciójának erősödését eredményezte. A gyomaendrődi járáshoz tartozó települések: Gyomaendrőd, Dévaványa, Ecsefalva, Csárdaszállás, Hunya.

2. Főbb demográfiai jellemzők

Születések, halálozások számának alakulása

Év	Születések száma (fő)	Halálozások száma (fő)
2015	107	239
2016	115	197
2017	105	234
2018	119	198

a) Népesség kor szerinti megoszlása 2019. január 1-jén

Kor szerinti csoportosítás	Fő
0-2	351
3-5	334
6-13	923
14-17	595
18-59	7356
60-	3955
Összesen:	13 514

Korcsoport	Fő	Megoszlás
Gyermek és fiatalkorú (0-18év)	2 308	17 %
Aktív korú (18-65 év)	8606	64 %
Időskorú (65-)	2600	19 %
Összesen:	13 514	100 %

b) Népeség, népsűrűség

Népeség	13 514 fő
Népsűrűség	44 fő/km ²

c) A regisztrált álláskereső és a szociális ellátásban részesülők főbb adatainak bemutatása (2019. januári adatok)

Megnevezés	
Nyilvántartott álláskereső száma	425
Rendszeres szociális segélyben részesülők száma	137
Munkaképes korú lakosság száma	8 964
Relatív munkanélküliségi mutató	4,74

3. A település infrastruktúrájának helyzete

Közlekedés

Településkörnyéki kapcsolatok és az országos közutak belterületi szakaszai

A város földrajzi elhelyezkedése miatt sajátos szerepkörrel bír a térség közlekedés-szerkezetében. Nincs gyorsforgalmi és I. rendű főútja, de ezek kapcsolatában ill. alternatív útvonalként jelentős forgalmat kell lebonyolítani a térségi és a távolsági forgalomban is.

A város a két településrész (Endrőd és Gyoma) összeépülésével sajátos, hosszan elnyúló alakzatot öltött, melyet hosszában kettészeli a 46-os főút. Ezen főútvonal K – Ny-i kapcsolatot biztosít a 4-es számú és a 47-es számú főutak között.

A térségi kapcsolatokban fontos, de a forgalom szempontjából kevésbé terhelte útvonal a 443-as jelű Gyomaendrőd – Szarvas II. rendű főút kategóriába sorolt összekötő út, mely az endrődi városrészen halad keresztül (Blaha Lujza utca). A 443-as jelű út elsősorban átmenő forgalmat bonyolít le.

A közlekedés-szerkezet második legfontosabb útvonala a 4231-es jelű Dévaványa – Gyomaendrőd összekötő út érintett szakasza, amely a belterületen közös nyomvonalon halad a 4232-es jelű összekötő úttal (Főút egy szakasza). Forgalma elsősorban a városi belső forgalom miatt jelentős, a nehézforgalom aránya 18 %.

Az országos mellékutak közé sorolt 4642-es számú Gyomaendrőd – Szentés útvonal (Apponyi utca) az endrődi városrészt szeli ketté É – D-i irányban.

Belső (nem országos) úthálózat

A város önkormányzati kezelésében lévő belterületi úthálózata ~ 108 km hosszúságú, kiépítettségi szintje ~ 95 %-os. A szilárd burkolattal kiépített szakaszok a környezetvédelmi előírásoknak megfelelnek, de műszaki paramétereik esetenként nem megfelelőek.

Autóbusz-közlekedés

A helyi és távolsági közlekedésben meghatározó szerepkörrel bír. Miután az országos közutakon minden irányban biztosított a kapcsolat, így (néhány peremterületet kivéve) az ellátás városi szinten megoldott. A Szabadság téri központi autóbusz-állomás kialakítása megfelelő, azonban áttelepítése tervezett a Vasútállomás előtti térre, mivel a jelenlegi állapot nem kapcsolja össze a közúti és kötöttpályás közösségi közlekedést. A jövőben célszerű foglalkozni az integritással.

Parkolás

A parkolóhely igény és lehetőség a település frekvenciált helyein jelentős problémát okozott és okoz jelenleg is. Ennek megszüntetése érdekében az elmúlt években az önkormányzat számos intézmény mellett létesített parkolási lehetőséget (óvodák,

iskolák, orvosi rendelők, vasútállomás, Liget Fürdő, Fő út és Kossuth utca több helyszínén). Ez a törekvés az önkormányzatnál folyamatos a probléma megoldása érdekében.

Kerékpáros-közlekedés

A város közlekedés-struktúrájában jelentős a kerékpáros-közlekedés. Az alföldi városokra jellemző egyébként is magas kerékpáros arány jelenleg is és távlatban is megmarad. A meglévő 4642 sz másodrendű főút melletti kerékpárút (Öregszőlői) mellett a Fő úton és a Bajcsy Zsilinszky úton is szinte teljes szakaszon kiépült a kerékpárút. A közlekedésbiztonság növelése érdekében a Selyem úton kerékpáros nyomvonal került kijelölésre. A megvalósult projektek keretében a település több pontján számos kerékpártámasz került telepítésre.

Vasúti közlekedés

A város ebből a szempontból szerencsés helyzetben van. Az A1 besorolású E56-os nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal nemcsak a térségi, hanem a nemzetközi szállításban is rendkívüli jelentőséggel bír. Az autóbusz-közlekedéssel kiegészítve jó közlekedési kapcsolatokat biztosít. A vasúti közlekedésben meghatározó, Gyoma-Nagyvárad vonal fejlesztése, mely 2016-ban lezárult Európai Unió projekt. A Gyomaendrődre vonatkozó fejlesztés az aluljáró megépítése volt.

Vízi közlekedés

A Körösön jelenleg nincs érdemi teherhajózás, mert hiányoznak az ehhez szükséges műszaki feltételek nemcsak a városban, hanem egészen a Tiszáig.

A vízi turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében az Önkormányzat vízitúra megállóhelyet alakított ki, valamint sólyapálya épült.

Közlekedésüzemi létesítmények

A városban található négy üzemanyag-töltő állomás korszerű, megfelelnek környezetvédelmi előírásoknak, ugyanakkor elektromos töltőállomással nem rendelkezünk.

Piacterek, vásárterek:

A gyomai piactér fejlesztése során fedett elárusítóhelyek kialakítására és parkolók létesítésére került sor az elmúlt évben. 2018-ban az endrődi piac gazdaságélénkítése érdekében fedett elárusítóhelyeket telepített az önkormányzat, illetve a használaton kívüli tornaterem kereskedelmi/szolgáltató térré történő átalakítása is megvalósult.

Polányi Máté utcától délre 5,4 hektáros füves területű vásártér működik.

Településtisztaság, zöldfelület gazdálkodás:

A település önkormányzati útjainak tisztítását, a közterületek tisztítását és gondozását az Önkormányzat a közfoglalkoztatás keretében, saját vállalkozásában, valamint külső vállalkozók bevonásával biztosítja.

A város zöldfelületi rendszere a szigetszerűen elhelyezkedő terekből, parkokból, zöldfelületi intézményekből (strand, sportterület, temető), Hármaskörös ártéri erdeiből, a holtágak menti erdőkből, a folyó és a holtágak vízfelületéből, a vasút melletti véderdősávból, védőterületekből (vízmű) továbbá az ezeket összekötő utcai fasorokból és parksávokból tevődik össze.

Az elmúlt évek során megújult a Hősök tere, kialakításra került a Fűzfás-zugi horgászversenypálya. Jelenleg zajlik a Szabadság tér teljes átalakítása. A településen a virágosítás folyamatos, rendszeresen bővül a bevont területek nagysága, mely javítja a településképet és a lakossági elégedettsége nő.

Energiagazdálkodás és azok környezeti hatásai

Gyomaendrőd város energiaellátásában a földgáz és az elektromos áram játszik meghatározó szerepet, kis mértékben a folyékony tüzelőanyagok használata is tapasztalható még, főként a kertészeti és háztáji mezőgazdasági termelésben.

A település jelentős geotermikus energiakészletekkel (termálvíz) rendelkezik, ugyanakkor a Liget Fürdőn kívül használata elenyésző. Nagy problémát jelent a felhasznált termálvíz környezetkímélő elhelyezése.

Az alternatív energiaforrások (nap, szél, bio) használata még nem indult meg. A jövőben az egyik fejlesztési terület az alternatív energiaforrások használatának bevezetése, kiszélesítése. Az önkormányzat az elmúlt időszak projektjei során számos

intézmény energetikai korszerűsítését megvalósította, illetve több más fejlesztés során is telepített napelemeket.

elektromos energiaellátás

A villamos energiaellátását Gyomaendrőd város és térségében az NKM Áramszolgáltató Zrt. biztosítja.

Gyomaendrődöt és környékét két 120 kV-os táppont látja el villamos energiával:

1. Mezőtúr 120/20 kV-os alállomás (24 km)
2. Szarvas 120/20 kV-os alállomás (20 km)

gázhálózat

A város teljes belterületén kiépült a vezetékes földgázellátó hálózat, mely hosszú távon biztosítja a város gázellátását. Az elosztó hálózat 3 bar- os középnyomású.

ivóvízhálózat

A belterület – Gyomaendrőd Város, Nagylapos, Kocsorhegy településrészek – vízellátása vezetékes ivóvíz hálózattal megoldott. A települési vízmű vízellátását a Közép- Békési Regionális vízellátó Rendszer biztosítja a mezőberényi ágról. Az átadási pont a Gyomaendrőd II/A jelű vízműtelep gépházában van.

szennyvízkezelés

A folyékony hulladék mennyiségének minimalizálása érdekében a város területén jelentős szennyvíz beruházás valósult meg. Ennek keretében a város lakásainak mintegy 82%-a bekötésre került a szennyvíz csatornahálózatba. Gyomaendrőd Város a keletkező szennyvizeit gravitációs elválasztó rendszerű csatorna átemelővel juttatja a szennyvíztisztító telepre, mint zömmel kommunális szennyvizet. A megvalósult szennyvíztisztító telep fejlesztésnek köszönhetően a településen keletkező szennyvíz tisztítása a mai kor előírásainak és elvárásainak megfelel, a környezetterhelés minimális. A telep hidraulikai adatai:

névleges hidraulikai kapacitás: $Q = 1.850 \text{ m}^3/\text{nap}$ biológiai terhelés: 16.846 LE

Az átadás után is feladat maradt a nagy mennyiségű idegenvíz mennyiséget minél korábban 20 % alá kell csökkenteni.

A távlati fejlesztések során a város újonnan épülő városrészeiben a jelentősebb üdülőövezetekben, illetve a város külterületi központjaiban (Öregszőlő, Nagylapos) kerülnek kialakításra a képződő szennyvizek gyűjtésének és elvezetésének rendszerei.

kommunális hulladék elhelyezése

2018. október 01. óta a DAREH Bázis Hulladékgazdálkodási Nonprofit Zrt. látja el a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladatokat, az összegyűjtött hulladék a Békéscsabai Regionális Hulladékkezelő Műbe kerül beszállításra hulladékkezelés céljából.

A közszolgáltatás keretében 2018. december 31-ig 3.012.508 kg vegyes települési hulladék, 98.138 kg lom hulladék, és 810.354 kg zöld hulladék került beszállításra Gyomaendrőd közigazgatási területéről a létesítménybe.

A szelektív hulladékgyűjtés bevezetésében és kiterjesztésében az önkormányzat szerepe a meghatározó.

Hulladékgyűjtő udvar: A Hulladékudvar a Gyomaendrőd, Ipartelep út 2. szám alatti ingatlanon (3741/33 hrsz) található. A telep a DAREH Bázis Zrt. üzemeltetésében van.

Sajnos még több helyen lehet látni illegálisan elhelyezett hulladékokat. Ez környezetvédelmi, közegészségügyi és városképi szempontból sem elfogadható.

Telekommunikáció: A településen a Magyarországon üzemelő összes mobilszolgáltató elérhető. A vezetékes telefon és internet szolgáltatást az Digi Kft. biztosítja.

lakásállomány

Lakásállomány	6 428 db
100 lakásra jutó lakosok száma	210 fő/100 lakás
Épített lakások száma (2014-2019)	2 db

4. Vállalkozások

Megnevezés	Vállalkozások száma (iparűzési adó alá bejelentkezettek)				
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Vállalkozások összesen	1.573	1.587	1.657	1.622	1.623
- Társas vállalkozás	580	578	587	575	558
- Egyéni vállalkozás	993	1.009	1.070	1.047	1.065
Jogi személyiségű vállalkozás	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	436
- Rt.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	39
- Kft.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	377
- Szövetkezet	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	5
- Egyesület, alapítvány stb.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	15
Jogi személyiség nélküli vállalkozás	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	1.187
- Kkt	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	4
- Bt	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	118
- egyéni vállalkozás	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	1.065
Kiskereskedelmi üzlet	117	123	116	123	114
Vendéglátó hely	29	32	30	31	27

6. Az önkormányzat által ellátott feladatok

1. Az önkormányzat által ellátott kötelező feladatok (az Mötv. 13. § (1) bekezdése alapján):
 - a) településfejlesztés, településrendezés;
 - b) településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
 - c) a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
 - d) egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
 - e) környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
 - f) óvodai ellátás;

- g) kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; előadóművészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
- h) gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
- i) szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
- j) lakás- és helyiséggazdálkodás;
- k) a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
- l) helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
- m) honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
- n) helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
- o) a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
- p) sport, ifjúsági ügyek;
- q) nemzetiségi ügyek;
- r) közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
- s) helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- t) hulladékgazdálkodás;
- u) víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

2. Az önkormányzat által ellátott önként vállalt feladatok:

- a) felsőoktatási intézményekben tanulók ösztöndíj támogatása (Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer működtetése),
- b) szakosított idősotthoni ellátás és átmeneti elhelyezést nyújtó ellátás
- c) támogató szolgáltatás, tanyagondnoki szolgáltatás
- d) környezettudatos szemlélet erősítése (Környezetvédelmi Alap működtetése, településkép javítása - közhasználatú zöldterületek fenntartása és üzemeltetése),
- e) egyesületek, civil szervezetek, szerveződések tevékenységének segítése, támogatása, (közhasznú társadalmi szervezetek támogatása, időskorúak támogatása, helyi sportfeladatok és sportrendezvények támogatása, helyi kultúra támogatása),
- f) bűnmegelőzési feladatok (helyi közbiztonság erősítése, térinformatikai rendszer támogatása)

7. A feladatok ellátását szolgáló intézményhálózat

- Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal
- Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Kistérségi Óvoda
- Kállai Ferenc Művelődési Központ
- Szent Antal Népház és Művelődési Ház
- Hátár Győző Városi Könyvtár
- Térségi Szociális Gondozási Központ
- Gyomaendrődi Család- és Gyermejjóléti Központ
- Városi Egészségügyi Intézmény
- Zöldpark Gyomaendrőd Nonprofit Kft.
- Gyomaszolg Ipari Park Kft.
- Liget Fürdő Kft.
- feladatellátási (köznevelési) szerződés útján óvodai, bölcsődei feladatok ellátása:
 - Gyermekliget Óvodai Oktató Nonprofit Kft.
 - Tulipános Óvoda Oktató Nonprofit Kft.
 - Szivárvány Gyermekkert Nonprofit Közhasznú Kft.

8. A település hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere

Gyomaendrőd a megyei kormányhivatalok járási hivatalai felállításával járási központ lett, ami vonzáskörzetének megtartását, pozíciójának erősödését eredményezte. Azonban a lehetőség egyben kötelezettség is a térség települései irányába. Az önkormányzat feladata a kulturális, sport, civil kapcsolatok továbbépítése, a gazdasági tapasztalatcserék szervezése a lehetséges gazdasági együttműködés irányába.

– Társulások, amelynek az önkormányzat a tagja

- Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya Települési Önkormányzati Társulás: gesztor települése
- Közép-békési Térség Ivóvízminőség-javító Önkormányzati társulás
- DAREH Önkormányzati Társulás
- Körös Völgyi települések regionális szervezete
- Körösszögi Kistérség Többcélú Társulás

– Tankerület által fenntartott helyi oktatási intézmények

A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény erejénél fogva a gyomaendrődi oktatási intézmények 2013. január 1. nappal a Gyulai Tankerületi Központ Gyomaendrődi Térségi Iroda (korábban Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Gyomaendrődi Tankerület) fenntartásába kerültek. Az oktatási vagyon tulajdonosa Gyomaendrőd Város Önkormányzata, a vagyont a tankerület kezeli és működteti.

Érintett oktatási intézmények:

Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola

Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Kollégium

Kállai Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola

– Testvértelepülések

Gyomaendrőd város négy településsel tart fent testvérvárosi kapcsolatot:

- Nagyenyed (Aiud - Románia) 1993. október 2. óta,
- Schönek (Németország) 2003. október 23. óta.
- Pilzno (Lengyelország) 2004. június 20. óta.
- Ruttka (Vrútky - Szlovákia) 2009. július 6. óta.

A város jobbára a települések rendezvényein való kölcsönös részvételben, a civil kapcsolattartásban és egy- egy cserediák program szervezésében vesz részt, elsősorban a kapcsolatépítést és azok fenntartását biztosítva. A város kezdeményezésére ebbe bekapcsolódtak az intézmények, a civil szerveződések, sportegyesületek és a vállalkozók, magánszemélyek is. Önkormányzati feladat a testvérvárosok népszerűsítése, a gyomaendrődiek testvérvárosaink iránti érdeklődésének fenntartása.

9. A település gazdasági helyzete

Az Önkormányzat vagyona

Az Önkormányzat vagyona az elmúlt években nőtt, értéke a 2019. évi zárómérleg alapján **nettó 13 493 119 751 Ft.**

Az Önkormányzat vagyonszerkezete 2019. évben:

Vagyonelem megnevezése	Nettó érték (e Ft)
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	9 540 480
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	3 543 651
Üzleti (forgalomképes) vagyon (szabadon értékesíthető és megterhelhető)	408 989

Az Önkormányzat költségvetése

Költségvetési kiadások alakulása

Megnevezés	A kiadások összege (e Ft)				
	2015	2016	2017	2018	2019
Személyi jellegű kiadások	579 041	579 510	581 967	581 818	631 786
Munkaadókat terhelő járulékok	119 253	120 581	105 533	100 175	103 213
Dologi jellegű kiadások	776 820	547 475	593 094	761 243	938 022
Működési célú pénzeszköz átadás, támogatás, ellátottak pénzbeli juttatása	785 717	790 691	807 111	801 077	880 774
Felhalmozási kiadások	960 916	146 559	285 268	850 650	896 496
Finanszírozási kiadások	2 072 654	878 443	938 493	493 414	432 158
Kiadások összesen	5 294 401	3 063 259	3 311 466	3 588 377	3 882 449

A költségvetési kiadások közül a következő években várható, hogy a kiadásokat

- növeli a kötelező béremelés (minimálbéremelés, kötelező átsorolások stb.), az infláció,*
- csökkentheti az átgondoltabb létszámgazdálkodás miatti megtakarítás, és az egyéb takarékosági intézkedések,*
- a kiadások nagyságát befolyásolják azon kormányzati intézkedések, melyek az önkormányzatok által ellátott feladatok körére irányulnak.*

Az önkormányzat a 2015-2019. időszakban hitelállománnyal nem rendelkezett.

Költségvetési bevételek teljesítésének alakulása

Megnevezés	A bevételek összege (e Ft)				
	2015	2016	2017	2018	2019

Intézményi működési bevételek	268 390	158 182	201 713	167 507	305 371
Közhatalmi bevételek	444 327	447 929	471 925	529 514	505 095
Önkormányzatok működési költségvetési támogatása	906 983	939 720	1 055 496	1 037 425	1 123 103
Működési célú pénzeszköz átvétel, támogatás	665 663	653 463	614 663	640 291	553 157
Felhalmozási célú pénzeszköz átvétel, támogatás és bevétel	942 738	93 918	704 622	964 878	263 187
Önkormányzatok felhalmozási költségvetési támogatása	33 083	31 768	21 117	0	18 656
Finanszírozási bevételek	2 546 066	1 794 218	1 544 747	1 869 219	2 037 707
Bevételek összesen:	5 807 250	4 119 198	4 614 283	5 208 834	4 806 276

A költségvetési bevételek nagyságára jelentős hatást gyakorolhat a költségvetési támogatások és jogcímek szerkezetében és számítási módjában esetlegesen bekövetkező változtatás, melynek hatásaként egyre több saját bevétel megszerzése, illetve pályázati forrás bevonása válik szükségessé.

10. Az előző ciklusban megvalósult és az áthúzódó, folyamatban lévő fejlesztések

Megvalósult fejlesztések

Fejlesztés megnevezése	Beruházás értéke (e Ft)
2015	
Lélekkel a Körösök mentén – Turisztikai fejlesztések a vallás és a Körös ökológiája tükrében DAOP-2.1.1/J-12-2012-0007	459 191
Területi együttműködések az esélyegyenlőség és felzárkóztatás elősegítése érdekében a Gyomaendrődi Járás területén ÁROP-1.A.3-2014-2014-0009	22 000
Kerékpárút építés a 46-os számú főút mentén a Hármas-Körös folyó védtöltése és az Olajosok útja között Gyomaendrődön KÖZOP-3.5.0-09-11-2015-0064	199 923
Rózsakert Idősek Otthona felújítása	18 966
Tanyagondnoki mikrobusz beszerzése	9 274
2016	
Műfüves pálya kialakítása az Erzsébet liget 1. sz alatt	32 512
2017	
Konyhafejlesztés 2016 – Központi főzőkonyha fejlesztése	31 545
2015. évi Érdekeltségnövelő támogatás – Szent Antal Népház fejlesztése	3 207
2016. évi Érdekeltségnövelő támogatás – Kállai Ferenc Kulturális Központ technikai fejlesztése	1 318
Ovi Foci pálya kialakítása a Kossuth úti Óvodában	9 805
2018	
Belterületi vízrendezés IX. ütem Gyomaendrődön TOP-2.1.3-15-BS1-2016-00004	263 249
Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal komplex energetikai felújítása TOP-3.2.1-15-BS1-2016-00017	190 449
Gyomaendrőd endrődi városrész központjának rehabilitációja TOP-2.1.2-15-BS1-2016-00004	204 686

Az Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény konyha enteriőr kiállításának megújítása és ehhez kapcsolódó restaurálás és múzeumi óra foglalkozás kidolgozása	1 200
Erzsébet ligeti sporttelep fejlesztése	5 531
Az első világháborút és a kapcsolódó történelmi eseményeket felidéző, a hősöknek és áldozatoknak emléket állító kulturális és tudományos programok, művészeti tevékenységek	1 005
A Szabadság tér és a Hősök útja kereszteződésében található első világháborús emlékmű felújítása	4 037
Önkormányzati fejlesztések 2017- Kis Bálint Sportudvar	22 999
2019	
Piackorszerűsítés Gyomaendrődön – a helyi gazdaságfejlesztési megoldás TOP-1.1.3-16-BS1-2017-00005	72 661
Csókási zugi áteresz felújítása TOP-2.1.3-16-BS1-2017-00005	75 000
Fűzfás zugi áteresz felújítása TOP-2.1.3-16-BS1-2017-00004	95 000
Az óvodai szolgáltatás minőségének fejlesztése a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Kistérségi Óvoda Csemetekert Óvoda feladat-ellátási helyén TOP-1.4.1-16-BS1-2017-00007	61 388
Közlekedésbiztonsági kerékpárút építése Gyomaendrődön, a Kodály Zoltán utca és a Hídfő utca között, valamint kerékpáros nyomvonal kialakítása a Selyem úton TOP-3.1.1-16-BS1-2017-00003	138 021
Belvízrendezés Gyomaendrődön a Kodály Zoltán – Hídfő utca között TOP-2.1.3-16-BS1-2017-00003	88 893
Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola Fő úti telephelyének komplex energetikai korszerűsítése TOP-3.2.1-16-BS1-2017-00013	90 994
Az endrődi háziiorvosi rendelő energetikai korszerűsítése TOP-3.2.1-16-BS1-2017-00015	42 511
Élethosszig tartó tanulás támogatása Gyomaendrődön	40 000

EFOP-3.7.3-16-2017-00207	
Tanórán kívüli kulturális foglalkozások támogatása Gyomaendrődön a köznevelés eredményességéért EFOP-3.3.2-16-2016-00125	25 000
Gyomaendrőd Város Önkormányzata ASP központhoz való csatlakozása KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16	8 999
Gyomaendrőd – Öregszőlő külterületi útépítés gép-és eszközbeszerzéssel VP6-7.2.1-7.4.1.2-16	137 707

Folyamatban lévő fejlesztések

Fejlesztés megnevezése	Kifizetések 2019-ig (e Ft)	További várható kifizetések (e Ft)
Gyomaendrőd gyomai városrész központjának rehabilitációja TOP-2.1.2-16-BS1-2017-00001	250 000	0
A gyomai háziorvosi rendelő energetikai korszerűsítése TOP-3.2.1-16-BS1-2018-00069	29 121	0
Helyi foglalkoztatási együttműködések a Gyomaendrődi járási foglalkoztatási paktum megvalósítása érdekében TOP-5.1.2-15-BS1-2016-00004	9 906	0
Gyomaendrődi Helyi Közösség a települési kultúra fejlesztéséért TOP-7.1.1-16-2016-00012	31 534	5 966
Típegő Kert Bölcsőde építése Gyomaendrődön TOP-1.4.1-19-BS1-2019-00007	220 000	0
Rózsahegyi Sportudvar	22 207	0
Humán szolgáltatások fejlesztése a Gyomaendrődi Járásban EFOP-1.5.3-16-2017-00042	231 335	0

A Kállai Ferenc Kulturális Központ multifunkciós közösségi térre alakítása TOP-7.1.1-16-H-ERFA-2019-00035	80 000	0
Új játszótér kialakítása a Határ Győző téren a közösségi együttlét feltételeinek javítására TOP-7.1.1-16-H-ERFA-2019-00430	0	15 000

12. SWOT analízis (erősségek-gyengeségek-lehetőségek-veszélyek)

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Csaknem valamennyi városi funkció megtalálható • Értékes természeti erőforrások (holtágak, termálvíz, apróvad állomány) • A holtág-rendszer a teljes belterületen végigvonul • Jelentős vadászati és horgászati hagyományok • A város tudatosult idegenforgalmi elkötelezettsége • Sokrétű, egymást kiegészítő idegenforgalmi vonzerő • Nagy hagyománnyal rendelkező szántóföldi növénytermesztés és állattartás • Helyi gazdák korszerű gépparkkal rendelkeznek • Öntözésre alkalmas vizek • Vállalkozói kedv növekedése • Ipari gazdasági szerkezet hagyományai • Ipari Parkban van szabad terület Ingázásra hajlandó munkavállalók • Értékteremtő közfoglalkoztatás • Nemzetközi vasútvonal melletti elhelyezkedés • Magas a kerékpárosok részaránya a helyi forgalomban, közlekedési 	<ul style="list-style-type: none"> • Öregedő, fogyó népesség, a fiatalok elvándorlása • Alacsony születésszám • életszínvonal romlása, alacsony jövedelemszint • családok létbizonytalansága, elszegényedése • segélyezésre szorulóknak növekvő száma • Közúti közlekedési peremhelyzet • A természeti környezet elmaradó karbantartása • A holtágak és környezetük nem megfelelően rendezett állapota korlátozza azok turisztikai hasznosíthatóságát • A mezőgazdasági termeléshez nem kapcsolódik feldolgozóipar és termékszerkezete viszonylag egyoldalú • Hagyományos iparágak megszűntek vagy jelentős mértékben visszafejlődtek (nyomdaipar, cipőipar) • Kevés a nagyobb foglalkoztatást jelentő termelőüzem – alacsony keresetek, csökkent vásárlóerő • Helyi tőkehiány – az alacsony nyereség miatt kicsi a visszaforgatás

<p>feltételeik jók, ami segít a helyi gépjármű forgalom mérsékelten tartásában is</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezettudatosság és a környezetvédelmi magatartás iránti növekvő helyi igény • Aktív civil szféra 	<ul style="list-style-type: none"> • Mikro- és kisvállalkozások nem elég tőkeerősek • A város tőkevonzó képessége kicsi – alacsony a befektetői érdeklődés, illetve korlátozott a pályázati önrész vállalás lehetősége • Alacsony innovációs képesség, K+F hiánya, tudás alapú vállalatok alacsony száma • Magasan kvalifikált munkaerő megtartó képesség alacsony • A turisták átlagos tartózkodási ideje és fajlagos költsége alacsony • A turisztikai kínálatból hiányoznak a komplex turisztikai programok • Alacsony fokú az információáramlás a helyi szereplők között
<p style="text-align: center;">Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hiányzó funkciók kialakítása • Intézmények korszerűsítése Önkormányzati intézmények, gazdasági társaságok működésének átszervezése • A geotermikus és más megújuló energiaforrások emelkedő arányú hasznosítását erősítő programok, intézkedések, támogatások • Energiaracionalizálás az Önkormányzat fenntartásában működő intézményeknél 	<p style="text-align: center;">Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Folytatódik a lakosság elöregedése és fogyása • Ellátásra szoruló idősök növekvő száma • A természeti erőforrások degradációja • Ár- és belvíz veszély • Az ipar és a mezőgazdaság csak csekély mértékben függ a település irányítójától, ezeket sokkal inkább a kormányzati politika határozza meg

<ul style="list-style-type: none"> • Közlekedési infrastruktúra fejlesztése • Belföldi turizmus erősítése • Ökoturizmus, aktív, falusi, horgász, kulturális turizmus népszerűségének növekedése • Más települési önkormányzatokkal való együttműködés 	<ul style="list-style-type: none"> • A felkészült, szakképzett szakemberek további elvándorlása • Erősödhet a közlekedési periféria helyzet – emiatt a térség vonzóereje nem nő sem a tőke sem az idegenforgalom számára • Mellékutak romló állapota, a karbantartás hiánya • Elmaradó fejlesztési lehetőségek
---	--

III. FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A helyzetelemzés során feltárássra került a település jelenlegi helyzete, ezen túl a helyzetelemzés eredményeként felszínre kerültek a gyengeségek és az erősségek, valamint a lehetőségek és a veszélyek, amelyek alapvetően meghatározzák a jövő fejlesztési elképzeléseit.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának gazdasági programja olyan stratégiai jellegű célokat tűz ki, melyek megszabják az önkormányzati döntések irányát, megfogalmazzák azokat az elképzeléseket, amelyek szervesen illeszkednek céljaihoz, és amely célok eléréséhez, megvalósításához a képviselő-testület meg kívánja teremteni a szükséges anyagi forrásokat.

A Békés Megyei Területfejlesztési Konceptióban meghatározásra kerültek a megyei stratégiai célok, az ezek megvalósulásához elérendő részcélok és a kapcsolódó alapelvek.

Stratégiai célok:

- Értékalapú gazdaságfejlesztés
- Térség specifikus brandek fejlesztése
- Társadalmi-gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között
- Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható tovább-fejlesztése

A stratégia célok eléréséhez kapcsolódó prioritások:

- Gazdasági struktúra megújítása
- Megye térszerkezetének továbbfejlesztése
- Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése
- Emberi erőforrás fejlesztés

Illeszkedve a Békés Megyei területfejlesztési koncepcióban meghatározott célokhoz és prioritásokhoz, Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Integrált Településfejlesztési Stratégiájában meghatározásra került a település célrendszere.

Jövőké	A város népességmegtartó erejének növelése a lakosság életkörülményének, életszínvonalának javításával, a kulturális és természeti értékek, különösen a holtág-rendszer megőrzését szem előtt tartó stabil gazdasági háttérben.
---------------	---

Átfogó cél	A helyi gazdaság versenyképességének fokozása, értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése.	A lakosság életkörülményeinek javítása, a meglevő társadalmi különbségek csökkentése.	A természeti környezet megőrzése, a környezettudatosság fejlesztése, az energiahatékonyság javítása.
-------------------	--	---	--

Tematikus cél	A helyi gazdaság infrastrukturális környezetének fejlesztése, a makroszintű közlekedési kapcsolatok kialakítása, a mezőgazdaság fejlesztése öntözési lehetőség kialakításával	A turizmus fejlesztése a helyi egyedi adottságok kínálta lehetőségek kihasználásával	Népességmegtartó képesség javítása és az elöregedés folyamatának megállítása az életkörülmények és életkilátások javításával; a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklése, megszüntetése. Elsősorban a lakhatási lehetőségek fejlesztésével, a város szociális hálójának a fejlesztésével.	Fenntartható, élhető, minőségi környezet kialakítása, energiafelhasználás racionalizálása a megújuló energiák fokozatos elterjesztése.
----------------------	---	--	---	--

1. A koncepciót meghatározó stratégiai tényezők

A 2021-2027-es időszakra vonatkozó Európai Uniós támogatási rendszer még nem került kidolgozásra. Az EU költségvetésének elkészítéséhez felállított célrendszer alapján körvonalazhatóak a későbbi támogatási rendszer prioritásai.

Az Európai Unió költségvetése 2021-2027

- **Kohézió és értékek**

Regionális fejlesztések, reformok támogatása, hamisítás elleni védelem, GMU, befektetés az emberekbe (szociális, oktatási, önkéntes- és médiaprogramok), jogérvényesítés, jogok, értékek

- **Természeti erőforrások és környezet**

Mezőgazdaság, vidékfejlesztés, tengerügy, halászat, környezetvédelem, éghajlat-politika

- **Egységes piac, innováció és digitális gazdaság**

Egységes piac, beruházás, kutatás és innováció, adó-és vámügy, kis- és középvállalkozások, versenyképesség, űrprogram, Euratom, Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz

- **Migráció és határigazgatás**

Menekültügy, migráció, integrált határigazgatás

- **Biztonság és védelem**

Belső biztonság, nukleáris biztonság és leszerelés, védelem, válságelhárítás

- **Szomszédság és a világ**

Szomszédságpolitika, fejlesztés, nemzetközi együttműködés, humanitárius segítségnyújtás, előcsatlakozási támogatás, közös kül- és biztonságpolitika, a tengerentúli országok és területek számára létrehozott alapok

2. Fejlesztési alapelvek

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a stratégiai célok megvalósításához a következőkben rögzíti az általánosan érvényesítendő fejlesztési alapelveket:

- bevételek és kiadások hosszú távú egyensúlyának megteremtése, az önkormányzati kötelező feladatok ellátásának szinten tartása,

- fizetőképesség megtartása, pénzügyi helyzet stabilitásának megőrzése,
- bevételek lehetséges maximalizálása, többlet bevételi források feltárása,
- ésszerű, takarékos gazdálkodás,
- az önkormányzati ingatlanvagyon megóvása, kihasználatlan ingatlanok hasznosítása,
- a szociális ellátások rászorultságtól függő biztosítása,
- az önkormányzati intézmények működésének költséghatékony működtetése,
- a helyi kis- és középvállalkozások erősítése,
- civil szervezetek támogatása, közéleti szerepének erősítése

3. A helyi adópolitika célkitűzései

Az önkormányzat helyi adókról szóló rendeletének nagyobb mértékű felülvizsgálatát a képviselő-testület 2015. évben, több hónapon keresztül tárgyalta, melynek eredményeképpen szinte minden adónemben változtatásokra, módosításokra került sor. Ezen változtatások, módosítások a helyi adózás egyszerűsödését, helyenként az adómértékek csökkentését szolgálták, figyelemmel az adózók teherbíró képességére, mindazonáltal biztosítva az adóztatás, az adóbevételek stabilitását.

Az elkövetkező években nincs tervezve a helyi adórendelet hasonló mértékű módosítása. Az adóbevételek fenntartása, növelése a kintlévőségek fokozottabb mértékű behajtásával, az adóellenőrzés növelésével elérhető.

A vállalkozások számára, ösztönzésére az Európai Unió előírásai miatt csak szűk keretek közt lehet adókedvezményt, adómentességet nyújtani. Jelenleg a házi orvos vállalkozásoknak biztosít önkormányzatunk adómentességet, a helyi adókról szóló törvény szabályai alapján. Ezen törvény ad lehetőséget további adókedvezmény, adómentesség nyújtására a vállalkozó azon beruházásának értéke után, melyet a vállalkozó az adóévben helyezett üzembe. Önkormányzatunk jelenleg vizsgálja, hogy ezt a kedvezményt, mentességet milyen mértékben tudná biztosítani a vállalkozások beruházásainak ösztönzése céljából.

IV. Fejlesztési elképzelések

Gazdaság, gazdaságfejlesztés

- a város jövőjét meghatározó stratégiai terv kidolgozása, széleskörű civil és vállalkozói együttműködéssel
- vonzó környezetet kínálni a befektetők számára: amely megmutatkozik a gyors döntésekben, az ipari park fejlesztésében
- munkaerő-fejlesztés és szakképzés érdekében járási és megyei szintű együttműködések oktatási intézményekkel
- olyan városi beruházások, fejlesztések, amelyek a település gazdasági, társadalmi, kulturális, egészségügyi színvonalát növelik
- Gyomaendrőd közigazgatási területéhez tartozó földterületek öntözhetőségének pályázati úton történő fejlesztése

Városi infrastruktúra, fejlesztés, üzemeltetés

- közútkezelő által üzemeltetett városi útszakaszok felújítása
- infrastrukturális fejlesztési terv kidolgozása
- útépitések, szilárd útburkolat növelése, útalapok építése
- belvízcsatorna-hálózat felújítása, ütemezett karbantartások
- járdaépítési pályázat fenntartása, esetleges bővítése vállalkozások részére
- járdák felújítása
- parkoló építések folytatása
- kerékpárút hálózat fejlesztése
- játszóterek racionalizálása, újak építése
- zöld város, vonzó településkép kialakítása a virágosítás, sövény- és faültetések
- zöldenergia felhasználás növelése, környezettudatos működés erősítése
- közvilágítási rendszer fejlesztése
- szemétszállítás, hulladékgazdálkodás javítása
- smart city alkalmazások bevezetése
- közbiztonságot növelő kamerarendszer bővítése, működtetése
- temetők fejlesztése

- bérlakások kialakítása, építése
- Kossuth utca városképi átalakítása, járda, parkoló út, zöld felületek kialakításával
- társasházak építése, a fiatalok helyben tartása, idevonzása érdekében
- lakótelepek energetikai korszerűsítése

Idegenforgalom

- idegenforgalmi szezon időtartamának növelése, vonzó programok az aktív időszakban
- horgász és vadászturizmus fejlesztése
- sétány és a vízi színpad fejlesztése, látogatóközpontok aktív működtetése
- csúszdapark építés és gyógyászati rész fejlesztése a fürdőben
- ütemezett fürdő fejlesztés, a karbantartás hatékonyságának növelése
- Fűzfás zugi horgászversenypálya továbbfejlesztése a KHESZ-szel közösen
- Szabadstrandok fejlesztése, kihasználtság javítása

Záradék:

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2019-2024. évekre vonatkozó gazdasági programját és fejlesztési tervét .../2020. (...) Gye. Kt. számú határozatával fogadta el.

Gyomaendrőd, 2020....

...

polgármester